

Repslagarmuseet och konstnären Ivar Arosenius

Repslagarmuseet vid Göta älv i Älvängen på 1990-talet

Repslagarbanan är 300 meter lång, varav 30 meter ligger utomhus på en bro över Grönån. Den längden krävdes för att kunna tillverka tillräckligt långa, oskarvade rep till fullriggare. Till vänster om repslagarbanan ligger en tvåvåningsbyggnad som rymde hampalagret och på vinden häckleriet. Kontoret i nedre vänstra hörnet, vid entrén, är byggt på 1930-talet i funktionalistisk stil. Repslagarbanan har ett högt kulturhistoriskt värde. Bild från Repslagarbuseet.

Företaget P A Carlmark AB

Företaget grundades 1848 i Åmål, men P A Carlmarks far Lars hade då tillverkat rep i nära 40 år. 1917 flyttade företaget till Älvängen.

1939 överlämnade sonen Hugo Carlmark rodret till nästa generation. Under den fjärde generationens ledning hade företaget en fantastisk utveckling med som mest nära 400 anställda. Efter andra världskriget ökade exporten av tågvirke lavinartat. Det var nu övergången från naturmaterial till syntetfibrer startade.

Den femte generationen tog över 1963. Konkurrensen ökade, främst av lågprisimport och det blev en hård tid med bl.a. minskningar av personalstyrkan. 1983 sålde familjen företaget. Carlmarks lades ner 2003.

Föreningen Bevara Repslagarbanan

Repslagarbanan hade tjänat ut redan på 1980-talet och hotades av rivning. Då startades föreningen Bevara Repslagarbanan av några eldsjälar som ville något annat.

1995 blev repslagarbanan årets industriminne i Sverige, första året priset delades ut.

1996 invigdes Repslagarbuseet. Samma år blev museet förklarat som byggnadsminne.

1998 fick museet årets turistutmärkelse av Västergötlands Turistråd.

Museet inbjuder besökaren att se ett mekaniserat hantverk i en autentisk fabriksmiljö, att känna lukten av olika material, att köpa tågvirkesprodukter i olika former och gärna ta en fika i en sällsynt informativ utställningsmiljö.

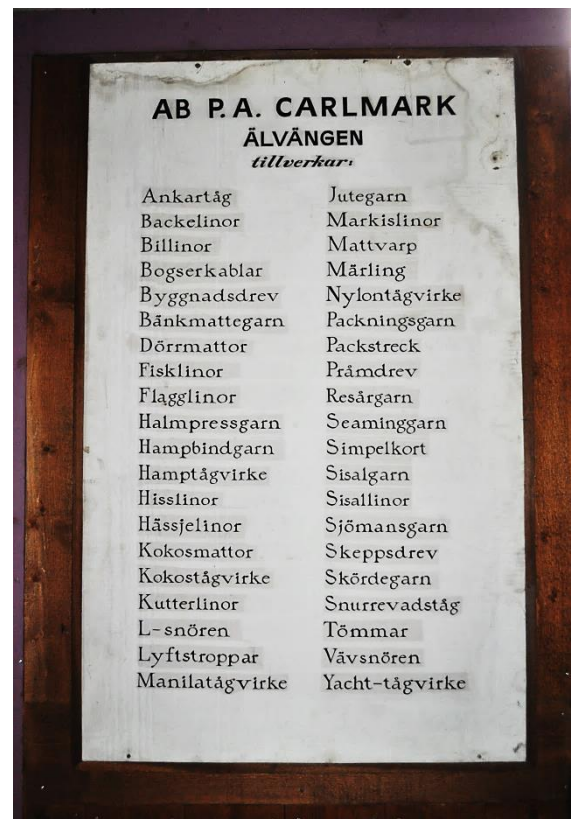

Slagning av tross till Draken Harald Hårfager i Haugesund

Museet är ett levande arbetslivsmuseum. Vid visningar kan tillverkning av rep ingå i programmet. Här är det tre dukter som passerar skallen och blir en tross. En kraftkälla utanför höger bildkant får trossen att rotera. Släden med skallen flyttar sig sakta åt vänster. Bild från Repslagarmuseet 2012.

Bild ur en av Carlmarks broschyrer
Bild från Repslagarmuseet.

Carlmarks saluförde fyrtio olika produkter
Schild i Repslagarmuseet.

Ostindiefararen Götheborg

Ostindiefararen Götheborg sjösattes 2003 och är världens största, seglande, oceanklassade skepp, byggt i trä. Hon är en replika av den Götheborg som, vid hemkomsten efter den tredje, lyckade resan till Kina, gick på grund och sjönk vid Hunnebådan i inloppet till Göteborg 1745. Ambitionen med att återskapa fartyget var att bevara den svenska skeppsbyggnadskonsten och att under skeppets seglatser bygga relationer och främja svenskt näringsliv. Under 20 månader mellan 2005 och 2007 seglade Götheborg den historiska rutten till Kina och till hemmahamnen Göteborg igen.

Från 2014 fram till firandet av staden Göteborgs 400-årsdag 2021 beräknas Götheborg vara ute på expeditioner i samarbete med kinesiska intressen. Foto: Peder Jakobsson / SOIC.

Repslagarmuseet i Älvängen är ett levande arbetslivsmuseum med en viss affärsverksamhet inom repslageri. Ostindiefararen Götheborg är den hittills största beställaren och största utmaningen för museet. Uppdraget bestod i att leverera cirka 27 000 kilo tågvirke till fartyget.

Hampan tjärades i tjärverket och rep av olika slag slogs på repslagarbanan. Trossarna och kablarna har använts till både stående och löpande rigg. Merparten av tågvirket är tillverkat av tjärad hampa och har slagits samman på tidstrogen utrustning, s.k. beting.

Konstnären Ivar Arosenius på Repslagarmuseet

Ivar Arosenius målade in Älvängen på den konsthistoriska kartan. Strax norr om Älvängen bodde han med hustrun Eva och dottern Lillan fram till nyårsdagen 1909. Här dog han endast 30 år gammal i den obotliga blödarsjukan. På Repslagarmuseet finns ett Aroseniusrum med bland annat Ivar själv och Lillan. Här målar Ivar den berömda tavlan "Flickan och ljuset".

"Elfängen" – ett lyckoprojekt

I Älvängen hade Evas mor ett litet hus med några tunnland jord. Gården hade köpts för faderns mejerihantering. Man behövde bete för hästarna som drog mjölkskjutsarna mellan gårdarna och till järnvägsstationen. Huset stod för tillfället tomt. Där kunde de bo mot att Ivar målade en tavla om året till svärmor.

Redan vid första besöket blev Ivar enligt Eva "stormförtjust" i den lilla anspråksfulla stugan. Här ville han stanna!

Arosenius hade upplevt helvetet på jorden; svikits i kärlek, gått ensam, luspank och oförstädd i Paris, kämpat i dödens käftar under svåra sjukdomsattacker. Han brann av längtan efter lugn och ro, familjelycka, tid för konst. Han visste vad livet var värt. Tiden var knapp. Nu hade han med Evas hjälp möjlighet att skapa ett paradiset på jorden, hålla stånd mot döden för livet, kärleken och konsten.

(Ur boken Ivar Arosenius i Älvängen av Sigun Melander 2009)

Lyckoprojektet "Elfängen" stoppades av döden på nyåret 1909. Under sin tid här var Ivar oerhört produktiv, skapade en tredjedel av sin hela produktion, den bästa tredjedelen.

Huset där familjen bodde är borta men Ale kommun har reserverat den orörda, numera vildvuxna tomten med avsikt att göra den till en park. Många växter från Ivars tid finns kvar. Tomten ligger utmed leden vid Göteborgsvägen, cirka 500 meter norr om Älvängen.